

PAJIEL

DEĞERLENDİRME

Nejat URAL
Genel Müdür

Panelistler toplu halde

"ÇAYDA GÜBRELEME SORUNLARI VE ÇÖZÜMLERİ" konulu panel çay yetimcileri Genel Müdürlüğü ümüzde 15 Şubat 1991 Cuma günü yapılmıştır.

Panelde; Türkiye genelinde konusunda otorite olan üniversite hocaları ve uzmanlar katılmıştır. Paneli Çukurova Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mithat Özsan yönetmiştir. Panelistler; Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Burhan Kacar, Erzurum Atatürk Üniversitesinden Prof. Dr. Lütfü Özü, Samsun 19 Mayıs Üniversitesinden Prof. Dr. Enver Esendal, Ziraat Odaları Genel Başkanı Osman Özbek, Çay Yetimcileri

Genel Müdürü Nejat Ural, Ziraat Donatım Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Ziya Kandilci, Samsun Gübre San. A. Genel Müdürü Yılmaz Kaban ve Ankara Toprak Araştırma Enstitüsü Müdürü Dr. Nazmi Ülgen'dir.

Çay üreticileri ve çayla ilgili olan tüm kuruluş temsilcilerinin katıldığı toplantıda aşağıdaki konular ele alınmıştır.

Bölgemizde çay tarımına başlandı yıllarda, topraklar çay tarımına uygun, bitki besin elementlerince yeterli durumdaydı. Ülkemizde çay tarımının başlangıcından bugüne kadar geçen elli yıllık zaman içinde, çaylıklara

gerekli çiftlik gübresinin (ahır gübresi) temin edilip, verilmeyişi, budamanın zamanında ve tekniğine uygun yapılmayıp, budama artıklarından gübre olarak istifade edilmeyişi ve kimyevi gübrenin (Amonyum Sülfat) tek yönlü, yüksek dozda, zamansız ve gelişimi güzel verilmesi sonucu tüm çaylık alanlarda toprağın yapısı bozularak asitlemeye meydana gelmiş, çayda verim ve kalitede önemli azalmalar görülmüştür.

Uzun yıllardan beri tek yönlü ve yüksek dozda Amonyum Sülfat gübresinin kullanılması sonucu çay topraklarımızın büyük bir kısmı ağır derecede asitlemiştir.

Genel Müdür Nejat URAL Tebliğini Sunarken

ve toprak asitliliği kritik seviyenin (pH 4-Q'ün altına düşmüştü, toprak verimliliği azalmıştır. Mevcut çay bahçelerinin tohumla üretilmiş olması yanında çayda budama, hasat ve gübreleme gibi kültürel önlemlerin gerektiği gibi yapılmaması çaylıklarımızda ürün verimi ve kalitesinin düşmesine neden olduğu panelistlerimiz tarafından önemle vurgulanmıştır.

Ülkemizde çay ziraatının başlanmasıyla beri azotlu gübrenin usulüne uygun verilmediği, elle tohum eker gibi çay bitkisinin üzerine saçılarak verildiği, bu ekinde uygulanan gübredeki azotun bir kısmının amonyak halinde uçtuğu ve azotun bir bölümünün de yakılarak derelere, göllere, denizlere ve içme sularına karışarak çevre kirliliğini, insan ve hayvan sağlığını önemli ölçüde tehdit ettiği ifade edilmiştir. Ayrıca bilinçsiz olarak ve lüzumundan fazla gübre kullanılmak suretiyle kaynak israfına ve milyarlarca liralık yurt ekonomisine zarar verildiği belirtilmiştir.

çay topraklarının gübrenmesiyle toprak analizlerine dayanarak yapılması, gübreleme

programına fosforlu ve potasyumlu gübreler de dahil edilmesi, çay Enstitüsü tarafından önerilen 5-1-2 formüllü kompoze gübrelerin de uygulamaya alınması önerilmektedir.

Toprakların organik madde ihtiyacını karıştırmak bakımından budama artıklarının malç olarak kullanılması ve çay Fabrikalarından elde olunan çöp artıklarının ihtimare edilerek çaylıklara verilmesi tavsiye edilmiştir.

Gübreleme konusunda bilimsel araştırmaların da önemi üzerinde durularak, araştırmaları olmayan tarımın modern yapılmasının mümkün olmadığını, araştırmalardan elde edilen verimlilik ve kaliteyi artırıcı tekniklerin çiftçilere intikal edilerek onların bilinçlendirilmesinin ehemmiyeti üzerinde durulmuş, çiftçi tarlalarında deneme ve demonstrasyon çalışmalarının yaygınlaştırılması istenmiştir.

Araştırma Enstitüleri ve bilimsel kuruluşlarca yapılacak denemeler sonunda çay tarımında tavsiye edilebilecek gübre çeşitlerinin seçilmesinden sonra, bu yeni çay gübrelerinin üretiminin yapı-

labileceği, çayekicilerinin talep etmeleri halinde Zirai Donatım ve Diğer Gübre Sanayi Kurulununca tedarik edilmeleri ve dağıtımlarının mümkün olduğu ifade edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Panelde, konu macıların görüşlerinin Enstitümüzdeki araştırmalarıyla aynı paralelde olduğu, ülkemiz çay tarımı için diğer çay üretici ülkelerde olduğu gibi özel bir kompoze gübrenin üretilmesinin zorunlu olduğu ve zaman kaybetmeden alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

1 - Çay bahçelerinde halen kullanılan Amonyum Sülfat gübresinin zorunlu olmadıkça kullanılmaması, bunun yerine kompoze gübrelerin kullanılması,

2 - Enstitümüzde tesbit edilen terkipierde kompoze gübrenin gübre fabrikaları tarafından üretiminin sağlanarak, çaylıklara verilmesinin temini,

3 - Kompoze gübrelerin her yıl dekara 60 kg. ve 11bat sonu, Mart ayı içinde uygulanması,

4 - Gübreler ocak üzerine serpilerek de il, çay tablasının altına dairesi ekinde verilir. Teraslı arazide, terasın iç ya da yukarı kısmına yarım ay ekinde verilir.

5 - Çay bahçesine verilen Amonyum Sülfat gübresinin büyük kısmı çayocakları tarafından alınmadan ya mur suları ile yıkanarak topraktan uzaklaştırılır, akar su ve içme sularına karışıp çevre kirlenmesine sebep olarak insan ve hayvan sağlığına zararlı olmaktadır.

6 - Çaylıkların budanması, diğer çay üretici ülkelerde olduğu gibi tekniğine uygun olarak 4-5 yılda bir yapılarak, budama artıklarının, çay bahçelerine çayocaklarının altına düzenli serilerek toprağın organik gübre ihtiyacının sağlanması.